

OGASUNEKO ETA ESTADISTIKAKO FUNTSEN ELKARKETAREN ISAD

Identifikazio-arloa

Erreferentziazko kodea	ES 48020 AHFB/BFHA DFB/BFA HAE
Titulua	Bizkaiko Administrazio Ataleko Ogasuneko eta estatistikako funtsak elkartzea
Data(k)	– Ogasuna: 1632 – 1984 – Estatistika: 1685 – 1968
Deskribapen maila	Funtsak elkartzea
Deskribapen-unitatearen bolumena eta euskarria	<ul style="list-style-type: none"> – Metro linealak: 929 m/l. – Katalogatutako espedienteen kopurua: <ul style="list-style-type: none"> – Ogasuna: 6042 – Estatistika: 2123 <p>Dokumentazioaren zati handi bat katalogatu gabe dago oraindik, baina inbentarioa informatizatu egin da eskuragarri eta aurkitzeko moduan egoteko. Hala ere, dokumentuak katalogatuta ez daudenez, ez dira zehatz-mehatz bereizi aurreko dokumentu-tipologietako batean; beraz, ezin dugu zehaztu zer sektore ekonomikoetakoetakoak diren.</p> <p>Inbentarioan sartu diren dokumentu-kopurua: 15969. Papera.</p>

Testuinguru arloa

Ekoizlearen izena	Bizkaiko Foru Aldundia
Instituzio historia	<p>Funtsen elkartze horrek Aldundiak Ogasunaren eta estatistikaren kudeaketan dituen eskumenei egiten die erreferentzia.</p> <p>Funtsen elkartzeari lotutako dokumentazio-motari erreparatuta ikus daitekeenez, Bizkaiko Aldundiak eskumen handiak izan ditu, lehenik foruetatik eratorriak eta ondoren kontzertu ekonomikotik eratorriak, mendeetan zehar hartu duen izena edozein izanda ere.</p> <p>Eskumen garrantzitsu horiek, araubide erkideko aldundiek izan ez dituztenak, botere handia eman diote, lehenik eta behin, zerga-ordainarazpenak ezartzeko eta kobratzeko, baita estatistikak egiteko eta kudeatzeko ere.</p>

Instituzio historia	<p>Bizkaiko Foru Aldundiaren historia zerga-gaitasunak zehazten du, bai lurralde historiko osoari eragiten zioten era askotako zergak ezartzeko, bai kobrantza kudeatzeko. Diru-bilketarako gaitasuna funtsezkoa izan da erakundearen gainerako administrazio-gaitasun guztiak garatzeko.</p> <p>Gaitasun horren garrantziak baldintzatzen du, zalantzarik gabe, gaitasun guztiak garatzeko aukera. Argi dago ahalmen ekonomikoak boterea ematen duela.</p> <p>Foruak ezabatu aurretik (1876), Diputazioak monarkiaren kutxei laguntzen zien, lehenik eta behin, eta Estatuaren ondoren, “donazioen” bidez. Hau da, erregeak ekarpen ekonomikoak eskatzen zizkion Bizkaia, eta bere foru erakundeek lurraldeko biztanleen artean Erregeari eta/edo Estatuari dohaintza bat egiteko behar zen dirua biltzen zuten.</p> <p>Borboien administrazioak ezarritako zentralismotik eta ondorengo estatu liberaletik Bizkaiko foru-aparatua ezabatzeko saiakerak egin ondoren, karlistaden ondorioz desmuntatu zen, batez ere, Bizkaiko foraltasuna. Hala ere, saiakera horien guztien amaiera izan zen alderdi liberalaren aldeko gerra karlista. Zuzeneko ondorio gisa Bizkaiko agintaritzaren esku bildutako bi eskumen bakarrik geratzen badira ere, eskumen horiek funtsezkoak izango dira.</p> <p>Horrela, 1878rako, euskal liberalen ordainetan, alde batetik eta bestetik, Estatuak Bizkaian garatutako aparatu burokratikorik ez zuenez, Canovas del Castilloren gobernuak Kontzertu Ekonomikoa eskaini zien bizkaitarrei. Horri esker, Bizkaiko Foru Aldundiak bere esku izango zuen botere ekonomikoa, zergak biltzeko gaitasunaren bidez, aparatu burokratikoa mantentzeko aitzakiarekin, eta Estatuari laguntzeko.</p>
Artxibo historia	<p>Funtsen elkarketa honen artxibo historia, batez ere, Bizkaiko Aldundiak historian zehar izan dituen eskumen eksklusiboen ondorioz sortu da.</p> <p>Lehen Sektorean, industrian eta merkataritzan sartutako dokumentazioak, funtsean, Bizkaiko Ogasunarekin zerikusia duten gaiak biltzen ditu, baita alderdi estatistikoei buruzkoak ere.</p> <p>Ogasunari dagokion dokumentu-zatia XVII. mendetik XX. mendera bitartekoa da, eta zati handiena errenten eta ordainarazpenen dokumentu-sortari dagokio.</p> <p>Estatistikari dagokion dokumentu-zatia XVIII. eta XX. mendeetan hedatzen da nagusiki, eta dokumentazio gehiena biztanleria-estatistikei eta zerga-erregistroei dagokie.</p>

<p>Artxibo historia</p>	<p>Bizkaiko Foru Agiritegi Historikora iritsi aurretik, 1878a baino lehenagoko zati historikoan, dokumentazio hori Gernikako Juntetxeko Agiritegian, Foru Liburutegian eta sortu ziren Bizkaiko Foru Aldundiko sailtako bulegoetan egon zen.</p> <p>Ez dugu ahaztu behar Bizkaiko Foru Aldundia, edozein motatako gainerako erakunde publikoak bezala, administrazio-prozesu konplexu bat hasi zuela XIX. mendearen erdialdetik aurrera, estatu liberal eta zentralistatik abiatuta ezarri zen burokratizazio administratibo handiagoari lotuta.</p> <p>Ogasunaren barruko dokumentazioa ematen duten erakunde eta/edo sail horien artean, hauek dira dokumentazioaren zatirik handiena sortzen dutenak: Aldundia bera, Bizkaiko Gobernu Zibila, Kontularitza Orokorra, Diruzaintza Nagusia, Gobernu eta Justizia Idazkaritzak, Lurralde eta Industria Ekarpina, Bizkaiko Probintzia eta Ekonomia Batzordea, Jaurerrien eta Bidesarien Administrazioa eta Errepideen Negoziatua.</p> <p>Estatistikako dokumentazioa ematen duten erakunde eta/edo sail horien artean, Bizkaiko Foru Aldundia da dokumentazioaren zatirik handiena sortzen duena.</p>
<p>Sarrera modua</p>	<p>1987tik aurrera lekualdatu zen Bizkaiko Jaurerriak 1878 arte sortutako dokumentazioa, Gernikako Juntetxeko Artxiboan gordeta zegoena, eta ondoren Bizkaiko Foru Aldundiak sortu zuena, Bilboko Foru Liburutegian zegoena, bai eta beste erakunde batzuen eskumenen transferentzia bidez jasotakoa ere: Euskadiko Estatu eta Gobernu Autonomoa.</p>

Eduki eta egitura arloa

<p>Irismena eta edukia</p>	<p>Bizkaiko Jaurerriko erakundeek eta Aldundiak sortutako agiritegi historikoko dokumentazioa, jasotakoa.</p>
<p>Balorazioa, hautaketa eta ezabaketa</p>	<p>Kontserbazio iraunkorreko dokumentazioa.</p>
<p>Sarrera berriak</p>	<p>Transferentzia bidezko sarrera berriak gerta daitezke.</p>
<p>Erakundea</p>	<p>Dokumentazioaren antolaketa probintzia-aldundietako artxibozainen lantaldearen sailkapen-koadroan oinarrituta egin da, eta beharrezko serieak zabaldu eta aldatu dira, lurralde erkidearen aldean Bizkaiko Foru Aldundiari dagozkion eskumen kopururik handiagoaren ondorioz.</p> <p>Funts-multzo honen dokumentazioa katalogatzeko erabilitako koadroaren serieak Ogasunari eta estatistikari dagozkionak dira.</p> <p>Ogasuneko serieek honako jarduketa hauek hartzen dituzte:</p>

Erakundea	<ul style="list-style-type: none"> - Batzordeak eta batzarrak: 10 dokumentu 1841 eta 1951 bitartekoak. - Kontularitza: 310 dokumentu 1633 eta 1963 bitartekoak. - Esku-hartzea: 47 dokumentu 1727 eta 1984 bitartekoak. - Diru-bilketa: 82 dokumentu 1726 eta 1937 bitartekoak. - Errentak eta ordainarazpenak: 5266 dokumentu 1632 eta 1982 bitartekoak. - Gaitzea: 20 dokumentu 1924 eta 1967 bitartekoak. - Diruzaintza: 187 dokumentu 1768 eta 1971 bitartekoak. - Ondarea: 117 dokumentu 1691 eta 1980 bitartekoak. - Auzitegi Ekonomiko Administratiboa: 3 dokumentu 1924 eta 1933 bitartekoak. <p>Estatistikako serieek honako jarduketa hauek hartzen dituzte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Biztanleriaren zentsuak: 112 dokumentu 1767 eta 1952 bitartekoak. - Ziurtagiriak: 11 dokumentu 1704 eta 1873 bitartekoak. - Ziurtagiriak: 1 dokumentu 1975koa. - Administrazio-kudeaketari buruzko estatistikak: 1 dokumentu 1820 eta 1850 artean. - Biztanleriari buruzko estatistikak: 766 dokumentu 1800 eta 1952 bitartekoak. - Ekonomiari buruzko estatistikak: 7 dokumentu 1800 eta 1927 bitartekoak. - Salbuespen-espedienteak: 1 dokumentu 1796koa. - Aldaketa-espedienteak: 8 dokumentu 1796 eta 1875 bitartekoak. - Txostenak: 66 dokumentu 1704 eta 1827 bitartekoak. - Erregistro-liburua: 1 dokumentu 1893 - 1896 artean. - Beste eskubide eta tasa batzuk: 1 dokumentu 1796koa. - Erreklamazioak: 2 dokumentu 1772 eta 1781 bitartekoak. - Erregistro fiskalak: 1091 dokumentu 1685 eta 1896 artean. - Errentak eta ordainarazpenak: 1 dokumentu 1796koa. - Eskaerak: 54 dokumentu 1713 eta 1968 bitartekoak. <p>Dokumentazio guztia ordenatuta dago Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoa hartzen duen eraikinean dauden kutxetan.</p>
------------------	--

Erakundea	Inbentariatutako dokumentazioaren zatiak 15969 dokumentu ditu gutxienez, 1565etik 1999ra bitartekoak.
-----------	---

Sartzeko eta erabiltzeko baldintzen arloa

Sartzeko baldintzak	Sarrera askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Erreproduktzio baldintzak	Erreproduktzio askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Dokumentuen hizkuntza/idazkera	Gaztelania.
Ezaugarri fisikoak eta baldintza teknikoak	Kontserbazio-egoera, oro har, ona da.
Deskribapen tresnak	<p>Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren Administrazio Funtsean honako hauek erabiltzen dira:</p> <ol style="list-style-type: none"> Sailkapen koadroa. ARWE datu-basea, artxiboari buruzko informazioa kudeatzeko. Hainbat sarbide-puntu eta onomastika-, toponimia- eta gai-indize ditu. ARIT datu-basea, kanpo-kontsultarako, aurrekoaren informazio eta sarbide berarekin. <p>Bai katalogatuta dagoen dokumentazioaren zatia, bai inbentariatuta dagoena, eskuragarri dago jendearentzat, legeek zehaztutako salbuespenetan izan ezik.</p>

Lotutako dokumentazio arloa

Jatorrizko dokumenturik ote dagoen eta horien kokalekua	Dokumentazio guztia originala da.
Kopiarik ote dagoen eta horien kokalekua	<p>Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoan bertan, dokumentazioaren zati bat digitalizatzen ari dira. Dokumentazio hori Internet bidez eskura daiteke, ARIT datu-basearen bidez.</p> <p>Dokumentazioaren zati baten kopia digitalizatuak daude, baina digitalizazio-prozesua gauzatzen ari da; beraz, zehaztuko dugun informazioa zabaldu egingo da.</p> <p>Ogasuneko dokumentazioaren artean 2649 dokumentu digitalizatu dira, 1495 eta 1984 artekoak. Digitalizatutako dokumentazioa honela banatzen da dokumentu-tipologien arabera:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Batzordeak eta batzarrak: 3 dokumentu – Kontularitza: 194 dokumentu – Esku-hartzea: 2 dokumentu – Diru-bilketa: 13 dokumentu – Errentak eta ordainarazpenak: 2359 dokumentu – Diruzaintza: 60 dokumentu – Ondarea: 18 dokumentu

Kopiarik ote dagoen eta horien kokalekua	<p>Estatistikako dokumentazioaren artean 394 dokumentu digitalizatu dira, 1685 eta 1928 artekoak. Digitalizatutako dokumentazioa honela banatzen da dokumentu-tipologiaren arabera:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Biztanleriaren zentsuak: 109 dokumentu. – Ziurtagiriak: 10 dokumentu. – Ziurtagiriak: 1 dokumentu. – Administrazio-kudeaketari buruzko estatistikak: 1 dokumentu. – Biztanleriari buruzko estatistikak: 4 dokumentu. – Ekonomiari buruzko estatistikak: 2 dokumentu. – Salbuespen-espedienteak: 1 dokumentu. – Aldaketa-espedienteak: 6 dokumentu. – Txostenak: 66 dokumentu. – Erregistro-liburua: 1 dokumentu. – Beste eskubide eta tasa batzuk: 1 dokumentu. – Erreklamazioak: 2 dokumentu. – Erregistro fiskalak: 1091 dokumentu. – Errentak eta ordainarazpenak: 1 dokumentu. – Eskeraak: 43 dokumentu.
Lotutako deskribapen unitatea	<p>Ogasunarekin eta estatistikarekin zerikusia duten dokumentu-iturriak daude BFAHren atal guztietan, batez ere Udal sailean eta sail judizialean.</p>
Argitalpenei buruzko oharra	<ul style="list-style-type: none"> – Bizkaiko Foru Aldundia, (1997). Bizkaiko ondare historikoaren hamar urteko kudeaketa. Kultura Saila. Ondare Historikoaren Zerbitzua. – Cifuentes Pazos, José Manuel (2002). "El Archivo Histórico Administrativo de la Diputación Foral de Bizkaia". Dokumentu Ondarearen Kudeaketari buruzko III. Jardunaldietako Aktetan. Probintzia-administrazioaren artxiboak: Aldundiak, Gobernu Zibilak, Ordezkaritzak, Audientziak, Probintzien historikoa. Kordoba, 2002ko urriaren 28tik 30era. (329 – 338. or.)

Oharren arloa

Oharrak	
---------	--

Kontrol arloa

Artxibozainaren oharra	<p>Actuaciones Culturales Estrategicas 4, S.L. enpresak Bizkaiko Agiritegi Historikoko Bizkaiko Administrazioaren atalerako egindako deskribapena, enpresako teknikariak gainbegiratuta.</p>
Arauk edo erregelak	<p>General International Standard Archival Description, Second Edition, ISAD (G) (Deskribapen Artxibistikorako Nazioarteko Arau Orokorra. Deskribapen Arauen Batzordeak 1999ko irailaren 19an Stockholmen (Suedia) egindako Artxiboen Nazioarteko Kontseiluan onartua. Madril. 2000.</p>

Deskribapenaren data	2020/01/20
----------------------	----------------------------